SLOVAK CO-OPERATIVES

DRUŽSTEVNÁ ÚNIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NEWS

VYDANIE č. 1/2004

Vážení družstevníci, vážení družstevní priatelia,

Slovenská republika sa vďaka niekoľkoročnej intenzívnej práci a viditeľnej snahe svojich občanov stala v tomto roku plnohodnotným členom Európskej únie. Rok 2004 možno právom považovať, v dôsledku tejto významnej udalosti, za jeden z najvýznamnejších medzníkov celej doterajšej slovenskej histórie, čím sa naplnili očakávania niekoľkých slovenských generácií.

Do Európskej únie tak vstúpilo aj slovenské družstevníctvo, ktoré je významnou súčasťou hospodárskeho i spoločenského potenciálu Slovenskej republiky. Družstevná únia Slovenskej republiky, ako vrchový družstevný orgán reprezentujúci výrobné, spotrebné, bytové a poľnohospodárske družstvá prešla v rámci prístupového obdobia viacerými významnými zmenami. Tesne pred vstupom Slovenska do EÚ sa uskutočnilo významné Valné zhromaždenie DÚ SR, na ktorom boli schválené Stanovy, viaceré dokumenty a Smernice, ako aj orientácia a zameranie DÚ na ďalšie obdobie. Zároveň sa zmenili orgány, vedenie, organizačná štruktúra i personálne obsadenie, čím sa posilnila a aj potvrdila zmena v orientácii a činnosti DÚ SR.

V ďalšom období bude v súlade s novými stanovami činnosť DÚ SR vychádzať z potrieb a záujmov svojich členov, pričom bude svoj vplyv uplatňovať v zásadných záležitostiach ochrany a rozvoja družstevného hnutia na Slovensku.

Základné úlohy DÚ SR sú zamerané hlavne na:

- medzinárodnú spoluprácu a nadnárodnú komunikáciu, zastupovanie členov v zahraničných vzťahoch vrátane orgánov Medzinárodného družstevného zväzu
- prenášanie informácií a skúseností zo zahraničného družstevného hnutia, realizácia projektov a programov vzájomnej spolupráce
- zastupovanie záujmov a presadzovanie požiadaviek členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy, ďalším organizáciám pri príprave zásadných opatrení, legislatívnych a ďalších návrhov dotýkajúcich sa družstevníctva
- výchovu a vzdelávanie, vzdelávacie projekty, semináre a školenia pre družstevných pracovníkov a funkcionárov
- podporu humanitných myšlienok a cieľov v činnosti družstevníctva.

Ing. Daniel PAVEL
predseda Predstavenstva
Družstevnej únie SR

Družstevná únia má v súčasnosti nasledovných členov:

- Slovenský zväz výrobných družstiev
- COOP Jednota Slovensko (spotrebné družstvá)
- Slovenský zväz bytových družstiev
- Zväz poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností SR
- Kooperativa, poisťovňa, a.s. Bratislava
- Coopunia, správa nehnuteľností, Praha.

Družstevná únia reprezentuje celkom viac ako 700 spotrebných, výrobných, bytových a poľnohospodárskych družstiev s viac ako 600 tisíc členmi s takmer 75 tisíc zamestnancami.

V súčasnosti družstevné hnutie na Slovensku nepociťuje podporný prístup zo strany vlády, parlamentu a ďalších orgánov štátnej správy. Odporúčaním a dokumentom Európskej únie a medzinárodných organizácií na podporu a rozvoj družstevníctva venovala slovenská vláda minimálnu pozornosť, a len nevýznamnú časť z nich vzala na vedomie bez ďalšieho rozpracovania.

Družstevná únia sa obrátila otvoreným listom na vládu a parlament Slovenskej republiky s výzvou na odstránenie doterajších nedostatkov a na začatie vzájomnej spolupráce. Predpokladáme, že sa v najbližšom období podarí preklenúť pasivitu a nízky stupeň akceptácie družstevníctva.

Za prvé pozitívne príklady možno považovať ústretové prístupy a následné pracovné stretnutia s najvyššími predstaviteľmi samosprávnych krajov (VÚC).

Na záver je potrebné uviesť, že v tomto roku prebiehajú dôkladné prípravy na oslavy 160. výročia založenia prvého slovenského družstva v Sobotišti, ktoré sa uskutočnia začiatkom februára 2005, pričom sprievodné akcie k tomuto výročiu sa budú konať pod patronátom DÚ SR ale i jej členských organizácií v priebehu obdobia október 2004 – marec 2005.

Bratislava, september 2004

DRUŽSTEVNÁ ÚNIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava
Telefón: * 421–2–581 039 13
Fax: * 421–2–534 149 66
E–mail: cerny@dusr.sk

Bratislava, 23. júla 2004
Č.j.: DÚ–238/2004

Vážený pán predseda Národnej rady SR,
vážený pán predseda vlády SR,

v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a rozdielnym postavením družstevníctva na Slovensku a v EÚ považujeme za potrebné a žiaduce obrátiť sa na vládu a parlament Slovenskej republiky v záujme zlepšenia podmienok existencie družstevníctva na Slovensku.

Družstvá sú vo väčšine súčasných členských štátov EÚ chápané ako prostriedok na posilneniu ekonomickej pozície malých a stredných podnikov na trhu a sú formou podnikania, ktorá má aj u nás už skoro 160-ročnú tradíciu, ale predstavujú tiež typ podniku, kde členovia i zákazníci majú reálny vplyv na rozhodovací proces v oblasti riadenia. Veľmi významnú úlohu zohrávajú v rôznych sférach spoločnosti, osobitne v oblasti sociálnej ekonómie, ktorá stále viac získava na dôležitosti v členských štátoch Európskej únie.

Slovenské výrobné, spotrebné, bytové a poľnohospodárske družstevníctvo nie je síce žiadnym spôsobom diskriminované, ale na druhej strane z pohľadu záujmu a podpory štátnych a vládnych orgánov je v nevýhode voči ostatným druhom podnikania, ktoré sú od začiatku 90-tych rokov priebežne a výrazne podporované. Družstevníctvo na Slovensku sa nachádza kdesi mimo záujmu vlády i parlamentu.

Z celosvetového pohľadu a osobitne v rámci Európskej únie sa prikladá družstevníctvu veľký význam, všeobecne je podporovaný jeho rozvoj a zvlášť v bývalých krajinách EÚ badať jeho výrazné napredovanie.

Výraznou pomocou v tomto trende sú najnovšie nástroje, ktoré poskytujú texty v dokumentoch:

– Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN o družstvách v sociálnom rozvoji
– Odporúčanie Medzinárodnej organizácie práce č. 193 z roku 2002 o podpore družstiev
– Nariadenie Rady EÚ o organizačnej forme Európskej družstevnej spoločnosti z roku 2003 spolu so smernicou Rady k tejto problematike
– Správa Európskej komisie Rade, Európskemu parlamentu, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov z r. 2003 o podpore družstevných spoločností v Európe

Posledne menovaný dokument *(ďalej Správa Komisie o družstvách)* považujeme, ako predstavitelia družstevného hnutia na Slovensku, za komplexné a vyčerpávajúce zhrnutie všetkých ostatných dokumentov o družstvách, ktoré by malo vládam členských krajín EÚ pripomenúť význam tejto formy podnikania a využitia jej obchodného a výrobného potenciálu a efektov spojených so zvyšovaním zamestnanosti. Európska komisia je toho názoru, že družstevný potenciál nie je využívaný v členských štátoch EÚ v takej miere, akú si zasluhuje, a imidž družstiev sa musí zvýšiť na národných úrovniach i na úrovni celoeurópskej.

Preto sa obraciame týmto listom na vládu a Národnú radu SR, na kompetentné ministerstvá, orgány a inštitúcie, aby túto Správu Komisie o družstvách akceptovali a postupovali v jej intenciách.

V tejto súvislosti považujeme za potrebné, aby vrcholní predstavitelia slovenského družstevníctva boli prizývaní ku konzultáciám pri tvorbe novej družstevnej legislatívy a boli tak vytvorené podmienky na prepojenie medzi družstevníctvom a vládou, ako to vyplýva z obsahu Správy Komisie o družstvách, ako aj z významu a tradícií družstevníctva na Slovensku.

S úctou

Ing. Daniel PAVEL
predseda Predstavenstva Družstevnej únie SR
a predseda Slovenského zväzu výrobných družstiev

Ing. Vladimír SEKANINA
predseda Slovenského zväzu
bytových družstiev

Ing. Václav FABRICI
predseda Zväzu poľnohospodárskych družstiev
a obchodných spoločností SR

Ing. Adrián ĎURČEK
predseda COOP
Jednota Slovensko

Podnetný seminár

Seminár pre členov predstavenstiev členských organizácií Družstevnej únie SR, organizovaný v rámci programu SCOPE II. bol príležitosťou na to, aby sa čelní funkcionári družstevníctva na Slovensku bližšie zoznámili s

európskymi družstevnými štruktúrami , so štatútom európskej družstevnej spoločnosti a významom i cieľmi sociálnej ekonómie v Európskej únii. Generálny tajjomník Európskej konfederácie výrobných družstiev, sociálnych družstiev a podnikov so spoluúčasťou zamestnancov CECOP Rainer Schlüter vo svojej prezentácii sa zameral na model riadenia tejto organizácie na roky 2004–2008, na organizácie a členstvo v nej, na siete CECOPu – REVES, EMES a ENSIE, na systém lobovania, a tiež priblížil poslanie, identitu a činnosť CECOP–u smerom k družstvám a k sociálnej ekonómii.

Agáta Fisterová z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR (sekcia riadenia a pomoci z EÚ) sa zamerala vo svojom vystúpení nielen na Národný rozvojový plán, sektorové a operačné programy, ale aj na možnosti družstiev čerpať finančné prostriedky z európskych fondov. Zvýraznila pritom, že európske fondy by mali podporiť tie idey, cez ktoré aj družstevníci svojimi aktivitami, pomôžu rozvíjať regióny na Slovensku.

V diskusii odznelo veľa otázok, na ktoré obidvaja prednášatelia vecne odpovedali. V záverečnom slove Ing. Daniel Pavel, predseda Predstavenstva Družstevnej únie SR, veľmi pozitívne ocenil prínos tohto seminára pre členov predstavenstiev jednotlivých družstevných zväzov, a vyslovil presvedčenie, že bol pre všetkých obohatením ich poznania. Družstevná únia SR ním itež potvrdila, že aj takouto formou sa snaží o spájanie družstevných síl a ich spoločný postup.

Najvyššie družstevné ocenenie na Slovensku

Každý rok, v predvečer osláv Medzinárodného družstevného dňa, poriadal Družstevná únia Slovenskej republiky

podujatie, na ktorom je odovzdávané v slávnostnej atmosfére najvyššie družstevné ocenenie Družstevná cena Samuela Jurkoviča jednotlivcom a kolektívom družstiev, ktorí svoj život a prácu zasvätili rozvoju družstevníctva na Slovensku. Nebolo tomu inak ani koncom júna tohto roku

Tak, ako povedal predseda Predstavenstva Družstevnej únie SR, Ing. Daniel Pavel, odovzdávanie tejto družstevnej ceny sa stalo už tradíciou a v tento deň otvoril jej odovzdávaním druhú desiatku.

Každoročne sa týmto podujatím a udeľovaním tohto najvyššieho družstevného ocenenia významným osobnostiam slovenského družstevníctva prihlasujú i slovenskí družstevníci k sviatku Medzinárodného družstevného dňa, ktorý si vo svete pripomínajú tento rok už po 82– krát.

„Celá naša spoločnosť prežíva obdobie radikálnych zmien, ktoré zasiahli všetky oblasti spoločenského a hospodárskeho života a samozrejme rozsiahlymi transformačnými procesmi prešli i naše družstvá. O to viac musíme oceniť skutočnosť, že družstevné myšlienky a družstevné hnutie napomáhajú tlmiť dopad reštrukturalizácie ekonomiky, ktorý sa najviac prejavil práve na vidieku a ďalej skutočnosť, že družstvá sú schopné vytvá-

rať nové pracovné miesta , čím napomáhajú znižovať i tak vysokú nezamestnanosť– povedal okrem iného vo svojom slávnostnom príhovore predseda Predstavenstva Družstevnej únie SR, Ing.Daniel Pavel. Potom odovzdal za účasti, resp. asistencie predsedov členských organizácií DÚ SR členskými zväzmi navrhnutým a Predstavenstvom Družstevnej únie SR schváleným funkcionárom a kolektívom jednotlivých

(pokračovanie na str. 4)

Najvyššie družstevné ocenenie na Slovensku

(pokračovanie zo str. 3)

družstevných systémov toto vysoké vyznamenanie. Za rozvoj spotrebného družstevníctva a pri príležitosti životných jubileí Ing.Vladimírovi Švarcovi, generálnemu riaditeľovi sekcie obchodu COOP Jednota Slovensko, Ing. Bohuslavovi Uváčikovi, predsedovi COOP Jednota SD Trnava, Ing. Zoltánovi Hosszúovi (in memoriam), podpredsedovi COOP Jednota SD Nové Zámky a Ing.Jozefovi Pokornému, podpredsedovi COOP Jednota SD Prievidza.

Z výrobného družstevníctva cenu Samuela Jurkoviča za trvalo dosahované dobré výsledky v hospodárskej činnosti družstiev, ako aj k ich 50. výročiu vzniku získali dva kolektívy, a to z výrobného družstva Pokrok Žilina a výrobného družstva OKRASA Čadca .

Túto cenu si z rúk predsedu prevzali pre svoje kolektívy Ing. Ján Koleják, predseda VD Pokrok Žilina a Anna Ostružiarová, predsedníčka VD Okrasa Čadca.

Za celoživotný prínos pre rozvoj výrobného družstevníctva a pri príležitosti životných jubileí odovzdal predseda únie túto cenu i dvom predsedom výrobných družstiev, a to Ing. Pavlovi Kurňavovi (Družba Trnava, stavebné výrobné družstvo) a Ing. Ivanovi Dobišovi (Mladť Handlová, výrobné družstvo)

Družstevná cena Samuela Jurkoviča právom patrí aj štyrom bytovým družstevníkom, a to Ing. Ladislavovi Retzerovi, predsedovi SBD Bratislava, Ing. Ladislavovi Hudecovi, riaditeľovi SBD Topoľčany, Veronike Vršanskej, predsedníčke SBD Bytča a Ing. Michalovi Bačovi, podpredsedovi Predstavenstva SBD II z Košíc.

Uznania a ocenenia za dlhoročnú a aktívnu prácu, ako aj dosiahnuté úspechy či celoživotný prínos a presadzovanie družstevných myšlienok sa dostalo tiež štyrom poľnohospodárskym družstevníkom, a to Ing. Jozefovi Urminskému, predsedovi Poľnohospodárskeho podielnického družstva Prašice so sídlom v Jacoviciach, Ing. Jozefovi Naháckemu, predsedovi Roľníckeho a výrobno–obchodného družstva v Pate, Táni Kusej, riaditeľke sekretariátu Regionálnej rady ZPD a OS SR Liptovský Mikuláš a Ladislavovi Koňakovi, predsedovi Poľnohospodárskeho družstva v Odoríne.

Toto vysoké družstevné ocenie právom patrí všetkým vyznamenaným za to, že sa nezľakli ťažkých podmienok a napriek súčasnej zložitej situácii napomáhajú šíriť a rozvíjať družstevné myšlienky na Slovensku i v rámci regiónov svojej pôsobnosti.

PRE BUDÚCNOSŤ A VÝZNAM

Dôležitý dobrý imidž a

Slovenskí družstevníci už dlhší čas úzko spolupracujú s Európskou konfederáciou výrobných družstiev, sociálnych družstiev a podnikov so spoluúčasťou zamestnancov – CECOP, ktorá zastrešuje 300 000 družstiev. Jedna z členských organizácií DÚ SR, Slovenský zväz výrobných družstiev, je dokonca jej riadnym členom od roku 1991 a významnou mierou sa na jej činnosti podieľa.

CECOP veľmi dobre spolupracuje s Európskou sieťou miest a regiónov pre sociálnu ekonómiu REVES, s EMES, ktorá študuje sociálno–ekonomické subjekty (napriek rastúpemu významu v Európe stále slabo pochopené) a ENSIE, Európskou sieťou podnikov sociálnej integrácie. Je platformou na poskytovanie služieb družstevným organizáciám v Európe a plní svoje poslanie aj v poskytovaní riešenia pre rozvíjanie a podporovanie úspešných družstevných podnikov. Týchto niekoľko údajov svedčí nielen o jej veľkosti, ale i sile, ktorú táto organizácia má v Európe.

Jednou z aktivít spolupráce slovenských družstevníkov s organizáciou CECOP bol aj seminár organizovaný Družstevnou úniou Slovenskej republiky. Uskutočnil sa v dňoch 30.júna a l. júla v Bratislave pre členov predstavenstiev členských organizácií Družstevnej únie SR. Okrem iného mal za cieľ bližšie zoznámiť členov predstavenstiev jednotlivých družstevných zväzov, ktoré sú zakladajúcimi členmi Družstevnej únie SR, s prácou, činnosťou i poslaním tejto európskej organizácie.

Účasť generálneho tajomníka CECOP Rainera Schlütera zvýraznila význam a dôležitosť tohto seminára a jeho prednáška o európskych družstevných štruktúrach, o štatúte európskej družstevnej spoločnosti a o sociálnej ekonómii v Európskej únii podnietila prítomných účastníkov seminára k množstvu otázok.

Pán generálny tajomník, možno s istotou povedať, že v západných krajinách Európy význam družstevníctva či družstevného podnikania vzrastá. V krajinách východnej a strednej Európy bolo družstevníctvo v minulosti veľmi silné. Jeho podiel na ekonomike jednotlivých krajín tejto časti Európy, tiež výrazný. Po roku 1990 však nemožno hovoriť o raste významu družstevníctva v týchto krajinách, skôr o poklese. V čom vidíte príčiny? Je možné, i za podpory z Bruselu, opäť pomôcť povzdvihnúť družstevníctvo strednej a východnej Európy, teda i slovenské, na takú úroveň akú malo v minulosti?

Rainer Schlüter: Je skutočne evidentné, že rozvoj družstevníctva v krajinách strednej a východnej Európy oproti minulosti sa zastavil, dokonca poklesol. Dokonca aj jeho význam vo vašej krajine. Myslím si, že to má príčinu v troch elementoch. Prvým je zlý imidž, ktorý po roku 1989 sa pripisoval družstevníctvu v týchto krajinách. Mnohí po roku 1989 v strednej a východnej Európe chápali družstevníctvo ako niečo, čo pochádza zo starého režimu a že ten ho vytvoril. Ale to nie je pravda. Veď slovenské družstevníctvo má takmer 160–ročnú históriu a základy mu položil v roku 1845 Samuel Jurkovič, jeden z prvých priekopníkov európskeho či svetového družstevníctva. Druhým je to, že sa dostatočne neadaptovali právne podmienky. Svoj podiel na budovaní významu družstevného podnikania určite zohral aj proces privatizácie a transformácie. To je ten tretí element, na ktorý som ešte chcel upozorniť. Samozrejme, že môžu byť aj iné. Som presvedčený, že ste urobili všetko pre to, aby sa družstevníctvo vo vašej krajine konsolidovalo a pomáhate mu i naďalej. Množstvo problémov riešite pre to, aby ste pomohli existujúcim družstvám s dl-

DRUŽSTEVNÍCTVA NA SLOVENSKU

podpora družstevnej myšlienky

horočnou tradíciou. Je však dôležité, aby ste si pre budúcnosť postavili za základný cieľ nielen pomáhať existujúcim družstvám, ale snažiť sa aj o zakladanie nových družstiev. Nezabúdať pritom na budovanie databázy či systému sledovanosti výkonnosti družstiev, na výchovu a vzdelávanie a na prípravu budúcich družstevných odborníkov i cestou spolupráce družstevných sektorov s univerzitami na transparentnej úrovni. Nemožno pritom opomenúť mediálnu propagáciu výsledkov družstevníctva, ktorá je veľmi dôležitá. A pre družstevnú myšlienku musíte získať ďalších mladých ľudí. Jednoducho budovať nový a dobrý imidž vášmu družstevníctvu. Tak, ako to urobili napr. vo Švédsku či Taliansku. V tom vidím aj budúcnosť vášho družstevníctva.

Samozrejme, aby sa aj na Slovensku pozdvihol význam i poslanie družstevníctva ako jednej z foriem podnikania, je tiež potrebná a dôležitá podpora družstevného systému od vašej vlády. Významné medzinárodné dokumenty o podpore družstiev, napr. Odporúčanie Medzinárodnej organizácie práce č.193 z roku 2002 o podpore družstiev, Smernica Komisie 2003/72 ES, ktorou sa dopĺňa štatút Európskej družstevnej spoločnosti s ohľadom na zapojenie zamestnancov, ako aj Správa Európskej komisie Rade a Európskemu parlamentu, Európskemu a sociálnemu výboru a Výboru pre regióny O podpore družstevných spoločností v Európe jasne formulujú jeho význam i poslanie v spoločnosti pre tú – ktorú krajinu. Vláda už musí akceptovať tieto dokumenty. Vaša krajina má na to tri roky, aby za toto obdobie usporiadala legislatívne podmienky na referenčný model.

Pre pozdvihnutie významu i vášho družstevníctva je tiež dôležité, aby všetky družstevné sektory na Slovensku úzko spolupracovali pri presadzovaní spoločných myšlienok , aby každý sektor nehovoril iba za seba, ale aby váš hlas bol silnejší aj v európskom družstevníctve.

V Európe sa do popredia dostáva nový pojem – sociálna ekonómia. Pri budovaní jej dôležitosti nezastupiteľné miesto musí mať aj družstevníctvo. A práve o tom by mala rokovať aj medzinárodná konferencia v Krakove. Čo od nej môže družstevníctvo v Európe, teda aj slovenské, očakávať?

Rainer Schlüter: V rámci verejného a súkromného sektora organizáciami sociálnej ekonómie sú družstvá, mutuálky (vzájomné podporné a poisťovacie spoločnosti), rôzne dobrovoľnícke organizácie či združenia a nadácie. Ich prvotným účelom je uspokojovanie potrieb svojich členov, riadia sa vo všeobecnosti princípom jeden člen – jeden hlas, nesú v sebe flexibilnosť a inovatívnosť a ich práca je postavená na dobrovoľnosti. V krajinách, ktoré sa nedávno stali členmi Európskej únie, teda aj u vás, mimovládne organizácie ešte nemajú takú tradíciu ako v západných krajinách Európy a nie je jednoduché, aby družstvá spolu s týmito organizáciami začali aj spoločne formulovať stratégiu.

Na konferencii v Prahe sa poukázalo na to, že táto spolupráca je možná tak na národnej, ako aj miestnej úrovni. Na ďalšiu konferenciu, ktorá bude v septembri v Krakove, predpokladá sa účasť asi 1000 ľudí, boli pozvaní aj ministri z členských krajín Európskej únie zodpovední za sociálnu ekonómiu. Táto konferencia bude miestom, kde sa na medzinárodnom fóre vytvorí určite dostatočný priestor na diskusiu o budúcej národnej a nadnárodnej spolupráci v tejto oblasti. Doteraz potvrdilo účasť 11 ministrov (do konca júna). Pre vašu krajinu i družstevníctvo by bolo dobré, keby sa jej zúčastnil aj váš minister. Prerokovávané špecifické témy, napr. vidiecky rozvoj, nové formy spolupráce medzi družstevnými sektormi a miestnymi organizáciami a ďalšie, určite vytvoria dostatočný priestor na dialóg nielen medzi ministrami jednotlivých krajín, ale i zástupcami európskych a národných inštitúcií na tému i problematiku sociálnej ekonómie.

Teda táto konferencia môže byť tiež miestom, kde sa opäť zvýrazní samotný význam sociálnej ekonómie, ktorý spočíva v účinnej súťaživosti na jednotlivých trhoch, v ponuke potenciálu pre vytváranie pracovných miest a nových foriem podnikateľstva či zamestnávania, poukáže aj na aktivity členov, ktoré odpovedajú na nové potreby.

Mária Repáňová

Medzinárodná družstevná kontraktačno–

S EURÓPSKYM KREDITOM

Najvýznamnejšou udalosťou roka nielen pre slovenských družstevníkov je už po 11–krát medzinárodná družstevná kontraktačno–predajná výstava COOPEXPO. Výstava, na ktorej dokazujú družstevní výrobcovia nielen svoje podnikateľské schopnosti, ale i um a šikovnosť.

Výstava COOPEXPO 2004 bola otvorená 19. augusta ako súčasť 31. ročníka medzinárodného poľnohospodárskeho a potravinárskeho veľtrhu Agrokomplex 2004.

Organizátori výstavy Družstevná únia Slovenskej republiky a Agrokomplex, a. s. v Nitre tým, že vytvorili nielen dôstojný a vhodný priestor na prezentáciu výsledkov a práce podnikateľov, teda aj družstevných, dokázali skĺbiť na výstavisku 530 podnikateľov zo Slovenska, ale i 20 štátov sveta.

Pavilón M3 s plochou takmer 1000 m2 bol už tradične venovaný družstevnej výrobe. Vystavovalo v ňom a opäť predávalo svoje výrobky či ponúkalo rôznu činnosť 6 desiatok výrobných družstiev zo Slovenska, 18 ďalších z Českej republiky a Poľska.

Historicky prvý ročník tejto výstavy, ktorý sa konal v zjednotenej Európe, sa niesol v znamení družstevných podnikateľov – výrobných družstiev, ktoré sú členmi Slovenského zväzu výrobných družstiev. Samostatné expozície 19 slovenských výrobných družstiev, spoločná expozícia Slovenského zväzu výrobných družstiev, v ktorej sa prezentovalo 21 výrobných družstiev, samostatná expozícia Stavebného cechu, ale aj spoločná expozícia 12 výrobných družstiev invalidov dôstojne poukázali na to, čo dokážu výrobní družstevníci vyrábať a aké služby poskytovať. I na to, že kvalitou výrobkov i služieb sa právom radia medzi malých a stredných podnikateľov, ktorí svojou produkciou a širokou škálou výrobkov či služieb vhodne obohacujú nielen slovenský trh. Veď mnohé výrobky týchto družstiev sú po dlhé roky známe hlavne pre svoju dobrú kvalitu a precíznosť na mnohých trhoch rôznych krajín Európy či sveta.

Že sú to výrobcovia s európskym kreditom potvrdila i účasť delegácie významných osobností štátneho, politického, hospodárskeho i verejného života, ktorá do pavilónu M3 zavítala a svojou prítomnosťou v ňom i poukázala na nemalý prínos výrobných družstevníkov pre ekonomiku Slovenska. Už v deň otvorenia výstavy navštívila COOPEXPO štátna a vládna delegácia na čele s predsedom Národnej rady Slovenskej republiky, Pavlom Hrušovským. Medzi družstevných vystavovateľov v ďalších dňoch zavítal aj prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič. Ich účasť na výstave potvrdila i to, že slovenské výrobné družstevníctvo sa uberá správnym smerom a že pre ekonomiku Slovenska by malo byť i v ďalšom období dôležitou súčasťou a uznanou a docenenou formou podnikania.

Kredit medzinárodnej družstevnej výstavy jej už po viac rokov právom prináleží i preto, že spolu so Slovenska výrobnými družstevníkmi vystavujú a predávajú svoje výrobky v samostatných expozíciach. aj výrobní družstevníci z Českej a Poľskej republiky. Aj takto dokazujú, že družstevný výrobný sektor chce vzájomne spolupracovať a výstava je dôstojným miestom, na ktorej svojou účasťou to aj dokazujú.

Sobota sa stala počas trvania výstavy dňom, ktorý patrí na výstavisku aj Slovenským dožinkovým slávnostiam a sviatku všetkých družstevníkov – Medzinárodnému družstevnému dňu, ktorý v pavilóne M4, v tesnej blízkosti výstavy COOPEXPO za veľkej účasti predstaviteľov politického, hospodárskeho i verejného života otvoril Ing. Daniel Pavel, predseda Družstevnej únie SR. Vo svojom vystúpení pripomenul, že Medzinárodný družstevný deň si družstevníci celého sveta pripomínajú už po 82 – krát.

„Družstevná forma podnikania má na

predajná výstava COOPEXPO 2004

Slovensku už 160 ročnú históriu a významné miesto v rámci Európskej únie, ktorej právoplatným členom sa od mája tohto roku stala i Slovenská republika. Z celosvetového pohľadu sa prikladá družstevníctvu veľký význam a stále vidieť jeho výrazné napredovanie. Jeho rozvoj je evidentný zvlášť v krajinách Európskej únie, kde má dostatočnú podporu aj zo strany národných vlád a parlamentov. Bohužial, toto nám na Slovensku v porevolučnom období chýba a negatívne sa podpisuje pod jeho znižujúcu sa dôležitosť z celospoločenského i hospodárskeho hľadiska. Na túto skutočnosť upozornili predsedu vlády a parlamentu SR listom vrcholoví predstavitelia všetkých štyroch družstevných organizácií.

Dôkazom životaschopnosti našich družstiev je i prezentácia družstevných výrobkov a činností prostredníctvom výstavy COOPEXPO. V posolstve Medzinárodného družstevného zväzu k tohtoročnému Medzinárodnému družstevnému dňu na tému ...“družstvá pre spravodlivú globalizáciu – vytváranie príležitostí pre všetkých“ sa zdôrazňuje, že družstvá predstavujú spravodlivejší a humánnejší charakter globalizácie a zmyslom tohto posolstva je vyjadriť, že družstvá pri svojom pôsobení uznávajú hodnoty solidarity, ale zároveň sú hospodársky konkurencieschopné. Vzhľadom na svoj demokratický základ a unikátne spojenie ekonomických a sociálnych cieľov sú ideálne prispôsobené napomáhať prekonávaniu problémov produkovaných globalizáciou. Družstevné hnutie je v tomto smere pripravené zohrať svoju úlohu. A k tejto myšlienke sa hlási aj slovenské družstevníctvo“ – odznelo okrem iného

v prejave predsedu Predstavenstva Družstevnej únie, SR Ing. Daniela Pavela pri slávnostnom otvorení tohtoročného Medzinárodného družstevného dňa v Nitre. Kultúrny program M. Dudíka a jeho sólistov, kapela Jána Berkyho či nádherné melódie Darinky Laščiakovej a jej hostí dotvorili príjemnú atmosféru osláv sviatku družstevníkov.

Veľké množstvo sprievodných programov na výstave COOPEXPO, ktoré tvoria vždy jej neodmysliteľnú súčasť dokazuje, že Družstevná únia SR a Slovenský zväz výrobných družstiev jej venovali veľkú pozornosť. Seminár slovenských výrobných družstevníkov s francúzskymi družstevníkmi popretkával rokovaniami každý deň družstevnú výstavu. Slovenský zväz výrobných družstiev pripravil 6–člennej francúzskej delegácii z Regionálneho zväzu výrobných družstiev Západ s centrálou v meste Rennes a ICOSI Paríž aj ďalší bohatý program. Nielenže sa mohli zoznámiť s poslaním a úlohami Slovenského zväzu výrobných družstiev, vymieňať si skúsenosti s družstevníkmi Stavebného cechu, všetkými družstevnými vystavovateľmi, ale aj navštíviť dve výrobné a jedno poľnohospodárske družstvá na Slovensku. Priamo v družstvách sa na vlastné oči zoznámili so životom družstevníkov, činnosťou a výrobou výrobných družstiev Novochema Levice a Služba Nitra, ako aj Poľnohospodárskeho družstva v Močenku. Ústretovosť všetkých predstaviteľov slovenského družstevníctva, zaujímavá výroba i produkcia, ale i družstevná otvorenosť i priateľskosť sprevádzala členov delegácie francúzskych družstevníkov každý deň na Slovensku. Tak, ako aj vysoká profesionalita družstevníkov i samotných družstiev, ktorá ich zasvätila do systému družstevného podnikania na Slovensku, priblížila im jeho veľkosť, schopnosť i silu v Slovenskej republike. Slovenskí družstevníci francúzskym družstevníkom otvorili dvere dokorán nielen množstvom zaujímavých podujatí na medzinárodnej úrovni, napr. akým je výstava COOPEXPO, ale i tým čo mohli francúzski družstevníci na vlastné oči vidieť. Spoločné podujatia poukazali aj na to, že slovenskí družstevníci sú schopní budovať dobrú spolupráca aj s francúzskymi družstevníkmi a táto môže v budúcnosti priniesť i spoločné ovocie.

Medzi ďalšie významné či zaujímavé podujatia sa zaradili aj prezentácie družstevných výrobkov na výstavnom móle. Na módnych prehliadkach sa prezentovali výrobky výrobných družstiev, ktoré si návštevníci výstavy mohli aj priamo v pavilóne M3 v expozíciach družstiev zakúpiť. Boli to hodiny prezentácie družstevnej produkcie, ale aj ukážka módnosti, kvality či umenia družstevných výrobcov. Nečudo, že sa tešili, tak ako po iné roky i tohto roku, veľkému záujmu návštevníkov výstavy.

Výstava COOPEXPO, desiatky spoločných podujatí usporiadaných pre družstevníkov i návštevníkov výstavy, účasť zahraničných družstevníkov z Českej republiky, Poľska či Francúzska na výstave, ako aj oslavy Medzinárodného družstevného dňa na Slovensku v Nitre opäť dokázali, že družstevné podnikanie na Slovensku má hlboké korene zapustené Samuelom Jurkovičom ešte v roku 1845 v Sobotišti, že je životaschopné. Napriek tomu, že počas tejto l60 ročnej histórie muselo prekonať rôzne úskalia a prekážky, nikdy sa však nevzdalo svojej základnej úlohy, ktorou vždy bolo a bude slúžiť svojich členom a ich ekonomickému a spoločenskému rozvoju.

M. REPÁŇOVÁ

Družstevníctvo v regióne Turiec

Príkladom pre ostatné regióny Slovenska

Družstevné organizácie okresov Martin, Turčianske Teplice a Žilina spolupracujú medzi sebou už desať rokov. Pod vedením Regionálnej rady Družstevnej únie Turca vykonávajú rôzne spoločné aktivity. Medzi dominantné podujatie, najväčšie v regióne Turiec, pravidelne patrí Družstevný deň Turca v obci Valča, ktorý organizujú pri príležitosti osláv Medzinárodného družstevného dňa.

Na ňom družstevníci z Turca pred takmer 3 tisíckou spoluobčanov prezentujú a propagujú družstevníctvo ako celok a tak sa snažia aj o presadzovanie družstevných myšlienok vo verejnosti. Rôzne spoločenské, kultúrne či športové podujatia, ktoré sú súčasťou tohto dňa družstevníkov len dokazujú, že vedia spolu nielen spolupracovať, ale i zabávať sa. I vďaka tomu sa podujatie dostalo do širokého povedomia nielen regiónu Turiec.

Do krásneho prostredia areálu Telovýchovnej jednoty vo Valči už každým rokom prichádza viac a viac ľudí, aby vzhliadli v dopoludňajších hodinách športové zápolenia družstevníkov vo futbale o Pohár predsedu Regionálnej rady Družstevnej únie Turca, ocenili víťazné mužstvo potleskom, ale aj prezreli si výstavku špeciálnej poľnohospodárskej techniky, hospodárskych zvierat a pekných exponátov turčianskych drobnochovateľov. Taktiež dokážu obdivovať pri jednotlivých družstevných stánkoch šikovnosť a um slovenských družstevníkov, prípadne zakúpiť si ich výrobky. Družstevný deň Turca sa stal podujatím takpovediac pre celé rodiny. Každý, kto sa ho zúčastní, sa vie na ňom príjemne zabaviť. Bohatý kultúrny program, na ktorý nikdy organizátori nezabúdajú, veľa príjemných prekvapení pre samotné deti, či už ide o jazdu na poníkoch a pod. je dôkazom toho, že organizátori mysleli na všetkých. Na to, aby sa medzi družstevníkmi cítili dobre a dobrú náladu pre všetkých vždy dotvoria aj rôzne kultúrne telesá, dychová hudba či hudobná skupina, napr. UNO z Ostratíc. Na každom ročníku nechýba ani vzrušujúci ťah tomboly, do ktorej pravidelne prispievajú, čo je už samozrejmosťou, všetky družstevné organizáci, ako aj ďalší sponzori z regiónu Turiec. Družstevný deň Turca vo Valči pokračuje vo večerných hodinách ľudovou veselicou. A nebolo tomu inak ani teraz, na jubilejnom X.ročníku Družstevného dňa v Turci v polovici augusta t.r.

Druhým podujatím, ktoré organizuje Družstevná únia Turca , je tiež s niekoľkoročnou tradíciou už verejnosti dobre známy Reprezentačný ples družstevníkov Turca, ktorý organizujú v čase fašiangov. Podujatie, ktoré svojim bohatým programom, ale i účasťou (takmer 300 účastníkov sa ho každý rok zúčastní) tiež dokazuje, že družstevníci z regiónu Turiec vedia sa stretnúť, zabaviť a aspoň na chvílu zabudnúť na každodenné problémy, ktorých má každé družstvo dosť.

Obidve podujatia však dôkazujú aj to, že družstevná myšlienka v regióne Turiec má svoje pevné korene, že družstevníci Turca sú nadšení a hrdí na svoj región, vedia spolu úspešne spolupracovať, ako aj sa podeliť o radosti i starosti. Účasť nielen zástupcov štátnych a verejnoprávnych orgánov, Družstevnej únie SR, Armády SR či predstaviteľov rôznych firiem, ktoré s družstvami regiónu kooperujú na obidvoch podujatiach len dokazuje, že družstevníctvo v Turci má podporu, význam a nezastupiteľné postavenie v regióne Turiec.

Oslavy 160. výročia založenia družstiev na Slovensku

Na západnom Slovensku, neďaleko od okresného mesta Senica, sa na Myjavskej pahorkatine nachádza obec Sobotište. Prvá zmienka o obci pochádza z roku 1251. V polovici 16. storočia sa tu usadili habáni. Pod ich vplyvom sa rozvíjala remeselná výroba. Hospodársky a kultúrny život obyvateľov Sobotišťa a širokého okolia svojím osvetovým pôsobením významne ovplyvnil Samuel Jurkovič, ktorý tu v roku 1845 na družstevnom princípe založil Gazdovský spolok – prvé úverové družstvo v Európe. Tento významný počin bol základom pre vznik družstiev aj iných typov v neskoršom období.

Dominantou námestia Sobotišťa je renesančno–barokový kaštieľ, v ktorom sa nachádza sídlo obecného úradu, knižnica a zrenovované Družstevné múzeum Samuela Jurkoviča. Vo vitrínach sú uložené vzácne dokumenty a fotografie približujúce návštevníkovi pohnutú históriu družstevníctva na Slovensku.

Družstevná únia SR, vychádzajúc z doterajších tradícií družstevníctva, ale i súčasných potrieb, pripravila v rámci rekonštrukcie Družstevného múzea Samuela Jurkoviča, ktorá sa uskutočnila v roku 2003, novú expozíciu takmer 160 ročnej histórie družstevného hnutia na Slovensku. Cieľom expozície je oboznámiť širokú verejnosť, ale najmä študujúcu mládež a zahraničných hostí, s historickými koreňmi družstevného hnutia na Slovensku. Múzeum je popri klasických trojrozmerných exponátoch vybavené i najnovšou audiovizuálnou technikou. Súčasťou kaštieľa je i rozľahlý renesančný park.

Od roku 1993 udeľuje Družstevná únia SR Družstevnú cenu Samuela Jurkoviča za mimoriadne zásluhy v jednotlivých oblastiach činností v družstevníctve predovšetkým za dlhoročnú aktívnu činnosť, za aktívny prístup k rozvoju družstevníctva a družstevnej spolupráce, za rozvoj medzinárodnej družstevnej spolupráce, za aktívnu činnosť v družstevnom vzdelávaní a výchove ako aj za publikačnú činnosť na podporu družstevných myšlienok.

Blížiace sa 160. výročie založenia prvého družstva na európskom kontinente sa Družstevná únia SR chystá dôstojne osláviť. Tým slávnostným dňom bude 9. február 2005, kedy sa uskutoční mimoriadne zasadnutie Predstavenstva a Kontrolnej komisie Družstevnej únie SR v Sobotišti spojené s prehliadkou múzea a slávnostným kladením vencov k pamätníku Samuela Jurkoviča. Kultúrno–spoločenského podujatia a slávnostnej recepcie pri tejto príležitosti sa zúčastní širší okruh družstevníkov, ako aj pozvaní hostia. Vydaná bude príležitostná známka k 160. výročiu družstevného hnutia na Slovensku a bulletin v slovenskej, anglickej a nemeckej mutácii s názvom Dejiny družstevníctva na Slovensku. Členské organizácie Družstevnej únie SR budú pri tejto príležitosti organizovať vlastné akcie už počas jesene 2004 a začiatkom roku 2005, na ktorých si pripomenú významný počin Samuela Jurkoviča, akým založenie Gazdovského spolku, určite bol.

Družstvá na Slovensku počas svojej takmer 160–ročnej histórie preukázali svoju životaschopnosť a stálu platnosť medzinárodne uznávaných družstevných princípov. Prekonali mnohé víťazstvá i pády, prežili mnohé formy politického zriadenia a transformácie spoločnosti. Pevne veríme, že aj blížiace sa 160. výročie vzniku družstevníctva na Slovensku bude príležitosťou na zmobilizovanie všetkých družstevných síl a schopností na zabezpečenie zlepšenia jeho postavenia doma i v zahraničí.

RNDr. E. Štrpková

EDITOR: The Co–operative Union of the Slovak Republic, Bajkalská 25, 827 18 Bratislava
NOT FOR SALE